

Jiří Sládek

LIDOVÉ NOVINY

Velká přestavba má oživit srdce Paříže

Île de la Cité v centru Paříže je místem, kudy kráčely francouzské dějiny. Turisticky přitažlivý ostrov na Seině s katedrálou Notre-Dame nyní čekají stavební změny, které mají ještě umocnit význam výjimečného místa.

Katedrála z 12. století je považována za jeden z nejlepších příkladů francouzské gotické architektury. Pařížská radnice nyní podle deníku Le Monde přichází s plánem, jak místo, které ročně navštíví miliony turistů, dále oživit a přizpůsobit jej dynamice moderní doby. Náměstí před průčelím by měla zastřešit mohutná krystalicky průzračná deska. Ta by chránila vzácné archeologické vykopávky v těchto místech, které by se tak zpřístupnily zrakům turistů.

Pod dohledem památkářů

Pařížská starostka Anne Hidalgová si představuje, že by rozsáhlé změny v centru francouzské metropole probíhaly volným tempem až do roku 2040. „Autoři projektu mají velké vize, podle kterých by se mělo místo změnit v prostor, kde mohou lidé relaxovat a kam se budou těšit,“ řekla Hidalgová deníku Le Figaro. Návrhy, které posuzuje hvězdný architekt Dominique Perrault, autor Francouzské národní knihovny v Paříži, chtějí otevřít historické centrum jak pro návštěvníky, tak pro usedlíky. Na plány dozírá i šéf památkového ústavu Philippe Béval, aby se stavební změny nijak nedotkly historicky cenných budov.

Na Île de la Cité žije zhruba tisícovka stálých obyvatel. Ti jistě uvítají, že změny zahrnují i vyloučení automobilové dopravy z ostrova a redesign chátajících náběžných cest.

Skleněné zastřešení prostranství před katedrálou je jen nejzřetelnější z navrhovaných změn. Mnozí jej srovnávají se skleněnou pyramidou čínsko-amerického architekta Ieoha Minga Peie, kterou před 32 lety otevřeli před budovou pařížského muzea Louvre.

Ostrov v centru mají oživit plovoucí mola, nové pěší zóny, chodníky zastřeší výsuvné markýzy. Na plovoucích plochách mají vzniknout nové kavárny i koupaliště. Ročně projde Île de la Cité na 14 milionů turistů, tedy zhruba dvakrát více, než je počet návštěvníků na slavné Eiffelově věži. Architekt Perrault soudí, že takový počet zájemců o historii Paříže by si zasloužil větší péči a pozornost než dosud.

„Toto místo je navýsost emotivní, takže téměř přehlízíme realitu těchto prostor,“ napsal v dopise prezidentovi Françoisi Hollandovi, kterého žádal o podporu projektu. Realita je podle něj taková, že v místě se nachází mnoho nevyužitých administrativních budov, takže ostrov je opuštěn Pařížany a málo oceňován turisty.

Velkolepé plány

Politici zatím nemají na změny vyhraněný názor. Francouzské listy spekulují, že François Fillon, pravicový kandidát v jarních prezidentských volbách a velký favorit v jejich druhém kole, by velkým stavebním plánům nakloněn nebyl. Základem jeho programu jsou totiž přísné úspory a škrty ve vládních výdajích.

Na druhou stranu, francouzská metropole chce pořádat olympijské hry v roce 2024, kdy uplyne přesně 100 let od chvíle, kdy je hostila naposledy. Bývalý ministr sportu Jean-François Lamour uvedl, že 35 milionů eur by mělo putovat na vybudování nových sportovišť v okolí Paříže, s cílem zlepšit kvalitu budoucí nabídky města. A v dalším roce chce navíc Paříž pořádat světovou výstavu Expo 2025.

To vše plánům na přestavbu pařížského centra nahrává. Veřejnost se zatím staví k projektu neutrálně. Podobné příklady z minulosti, jako bylo před 40 lety Centrum Georgese Pompidoua, ukazují, že po počátečním váhání obvykle veřejnost projekt ocení.

[SLÁDEK, Jiří. Velká přestavba má oživit srdce Paříže. In: Lidové noviny, 7. 1. 2017, s. 6. © MAFRA, a. s. 2016, ISSN 0862-5921. Publikováno se svolením redakce.]

Konference Městský architekt

Česká komora architektů pořádala 13. prosince 2016 v prostorách Národního technického muzea konferenci Městský architekt, která byla věnovaná agendě spojené s pozicí městského architekta. Konference byla určena jak zástupcům samospráv, tak architektům, kteří tuto funkci vykonávají. O své zkušenosti s rozvojem města se podělili zástupci Litomyšle, Plzně, Lanškrouna, Ústí nad Orlicí, Benešova, Kralup nad Vltavou, Šlapanic, Chrudimi či Litoměřic.

Sekretář Komory Marie Špačková v úvodu konference prezentovala výsledky letošního ročníku České ceny za architekturu. Mezi oceněnými díly z veřejných prostředků byly např. stavby z Litomyšle, Líbeznic, Zlína (zde dokonce realizováno na základě architektonické soutěže), Vrchlabí či Brna. Několik slov k účastníkům konference pronesla i Zuzana Sankotová Morávková, šéfredaktorka časopisu ERA21, který se v listopadovém vydání tématem městský architekt zabýval, a přinesl řadu rozhovorů s městskými architekty. Kromě zmiňované ERA21 měli účastníci konference k dispozici také manuál ČKA Městský architekt či katalog s výsledky České ceny za architekturu nebo Bulletin ČKA.

Architektka Irena Králová z Útvaru koncepce a rozvoje města Plzně upozornila na nedávno schválený územní plán Plzně, který Útvar připravoval. Zdůraznila především velkou potřebu mediační činnosti spojenou s projednáváním a prosazováním územního plánu. Informovanost souvisejících institucí a veřejnosti považuje architektka Králová za zcela zásadní.

Místostarosta Ústí nad Orlicí Michal Kokula podal několik informací o tom, jakým způsobem v tomto téměř 15tisícovém městě pečují o kvalitu tamního prostředí. Jako městský architekt zde na externí bázi působí architekt Milan Košař. V historii města je třetím architektem. Městský architekt byl pro město významným partnerem při jeho snaze o revitalizaci bývalého areálu Perly.

Tuto lokalitu město odkoupilo a vypsalolo na ni architektonickou soutěž, která na začátku roku 2014 přinesla výsledky. Lokalita byla současně zapsána do Národní databáze brownfieldů. Architekt města Milan Košař, který současně působí jako předseda Pracovní skupiny ČKA pro urbanismus, jako hlavní devizu proběhnuvší soutěže spatřuje především vytipování lokalit z rozsáhlého továrního areálu, které stojí za to zachovat.

Činnost městského architekta přiblížila také Venuše Brunclíková z Odboru územního rozvoje v Litoměřicích. Od roku 1992 zde tuto pozici vykonává Jan Mužík. Vedoucí odboru zdůraznila, že velkou roli hraje kontinuita a důvěra vedení města v činnost městského architekta, které mu poskytuje ideální podmínky pro jeho práci.

Kontinuita je klíčové slovo také pro Litomyšl, kterou na setkání zastupoval Antonín Dokoupil, vedoucí Oddělení rozvoje. V tomto východočeském městě pozici hlavní architektky zastává již 25 let Zdeňka Vydrová, která byla za svoji činnost letos oceněna Cenou Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury. Antonín Dokoupil vyzdvihl zejména pedagogickou roli městské architektky, která se promítá do kultivace prostředí a působí na širokou veřejnost. Ve městě se např. pravidelně pořádá veřejný diskusní panel za přítomnosti architektů. V Litomyšli mají také zkušenosti s pořádáním architektonických soutěží, především těch vyzvaných. Jako velkou devizu Zdeňky Vydrové vidí vedoucí Oddělení rozvoje to, že v městě sama neprojektuje, ale že naopak dohlíží nad místními stavebními procesy. Ze své pozice nedoporučila několik projektů, které by dle jejího názoru Litomyšl poškodily.

Místostarosta Chrudimí Jan Čechlovský prozradil, že téměř 24tisícová Chrudim spoléhá na činnost externího městského architekta, který svoji pozici vykonává při zhruba 90 hodinách měsíčně. Vyzdvihl potřebu vzájemné důvěry a respektu. Ke většině vznikajících staveb v Chrudimí vyžadují stanovisko městského architekta. Město se přitom v minulosti několikrát za svého architekta postavilo a šlo do rozporu se stavebním úřadem. Městský architekt Chrudimí Marek Janatka uvedl, že politici se často zbytečně obávají, že bude městský architekt zasahovat do jejich pravomocí. Pro svoji po-

zici uvedl jako zásadní dostatek informací, v tomto je mu vedení města skvělým partnerem. Důležité je také k této pozici přistupovat neformálně, z městského architekta se nesmí stát úředník, má vystupovat v roli odborného garanta či poradce. Většina veřejných zakázek z oboru stavebnictví je ve městě realizována formou výběrového řízení na základě ekonomické výhodnosti a referenčních realizací, je zde také zkušenost s dvěma architektonickými soutěžemi.

Závěry z konference ČKA

Konference zhodnotila roli městského architekta při rozvoji města. Na základě osobních zkušeností politiků i městských architektů v konkrétních městech byly sledovány zejména tři tematické okruhy:

- Forma městského architekta v daném městě
- Pozitivní zkušenosti s pozicí činnosti městského architekta
- Negativní zkušenosti s pozicí činnosti městského architekta

Forma pozice městského architekta

Ve větších městech (zejména na úrovni krajských, případně okresních měst) se osvědčuje tzv. interní pozice městského architekta. Souvisí se značným rozsahem požadavků na činnost městského architekta, která musí být zajišťována prakticky kontinuálně. Praktické zkušenosti s interní pozicí jsou jak s jejím začleněním do systému státní správy, tak jako organizace či komise samosprávy.

Existují praktické zkušenosti s oběma formami interní pozice městského architekta.

- Městský architekt je začleněn do struktury úřadu jako zaměstnanec (např. vedoucí odboru či oddělení).
- Městský architekt je postaven mimo státní správu a je zaměstnancem samosprávou zřízené organizace.

U externí pozice městského architekta, která bývá většinou zřizována u menších měst a městysů, není architekt zaměstnancem úřadu a pracuje na základě uzavřené smlouvy. Není až tak rozhodující, zda se jedná o vazbu na státní správu či na samosprávu. Externí městský architekt je v běžném kontaktu jak se stavebním úřadem, tak se zástupci samosprávy, obvykle se starostou.

U interního i externího městského architekta je přínos pro město dán rovnocenně kvalitou jeho práce, jasně vymezenými právy a povinnostmi a vůlí politiků zohlednit jeho odborný názor ve svém rozhodování.

Pozitivní zkušenosti s městským architektem

Pozitivní přínos práce městského architekta je na obraze města a jeho rozvoji patrný obvykle až za delší období. Je proto oboustranně výhodné, když městský architekt působí ve městě dlouhodobě. Jedna z podmínek dlouhodobého působení městského architekta spočívá v jeho schopnosti komunikovat s politickou reprezentací města či obce vzešlou z voleb. Pozitivní zkušenosti s městskými architekty se odvíjí od případů, kdy architekt dokázal vysvětlit a obhájit svůj odborný názor, či když byl schopen racionálně vyhodnotit protiargumenty a navrhnout smysluplný kompromis.

Řízení tak složitěho organismu, jakým je lidské sídlo, je týmový úkol, který vedou a koordinují politici vzeší z voleb. Opírají se přitom o profesionální pracovníky specializovaných odborů úřadu. Pro politiky měst, která již městského architekta mají, je už nemyšlitelné, aby v tomto profesionálním týmu chyběl městský architekt. Aby o podobě a budoucnosti města rozhodovali bez znalosti jeho odborného názoru a bez diskuse s ním.

Negativní zkušenosti s městským architektem

Negativní zkušenost je s architekty, kteří pozici městského architekta chápou jen jako zdroj zakázek pro svoji firmu. Špatně působí také nedostatečné vymezení činnosti, kompetencí, práv či povinností městského architekta. Nežádoucí je rovněž absence určité kontroly činnosti městského architekta, případně nevyhodnocování zpětných vazeb z provedených kontrol. Negativní zkušenost je s architekty, kteří zneužívají pozici městského architekta pro své osobní zájmy.

[ČKA, tisková zpráva z 20. 12. 2016. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cs/cka/tema-CKA/konference-mestskey-architekt-13-12-2016-v-praze>]

-tb-

Akční plán by měl pomoci zvýšit prosperitu krajů

Vláda odsouhlasila Akční plán realizace Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2017–2018, který předložila ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová. Dokument určuje hlavní priority a aktivity v oblasti regionálního rozvoje a snaží se využívat potenciál krajů v České republice. Mezi hlavní priority kromě dopravní infrastruktury patří i zvyšování kvality a vybavenost sítě zdravotnických a sociálních zařízení, škol, i podpora kulturních památek.

„Akční plán je v podstatě opatření a souhrn aktivit obsažených ve Strategii regionálního rozvoje, ale reaguje na aktuální potřeby v krajích. Oproti minulým rokům jsme zjednodušili strukturu aktivit. Pro lepší přehlednost byly některé duplicitní aktivity sloučeny a jiné naopak doplněny na základě informací obsažených v jednotlivých regionálních akčních plánech. Přidali jsme například samostatný oddíl věnovaný podpoře kulturních památek. Při přípravě materiálu a určení priorit jsme spolupracovali s celou řadou aktérů na regionální úrovni“ uvedla k Akčnímu plánu ministryně Karla Šlechtová.

Hlavním cílem Akčního plánu, který dnes předložila ministryně Šlechtová na jednání vlády, je konkretizovat aktivity státu při realizaci cílů české regionální politiky v období 2017–2018 a sestavit přehled finančních zdrojů státu, kterými bude podpora regionálního rozvoje v daném období disponovat. *„Mezi prioritami jsou například z evropského hlediska podpora inovační*

infrastruktury, dostavba klíčových úseků silniční a železniční infrastruktury a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj malých a středních podniků. Na národní úrovni se jedná například o zajištění kvality i kapacity veřejných služeb v území s ohledem na demografický vývoj, integrace znevýhodněných skupin obyvatel zapojením do pracovního procesu či podpora rozvoje a fungování místní komunity v regionech České republiky,“ dodala Karla Šlechtová.

Garantem sestavení a vyhodnocení Akčního plánu je Ministerstvo pro místní rozvoj. Akční plán je naplňován aktivitami aktérů na všech úrovních. Materiál shrnuje aktivity státu/jednotlivých ministerstev a krajů při realizaci dílčích cílů české regionální politiky. Potřebné informace od jednotlivých resortů byly získány prostřednictvím jejich zástupců v Pracovní skupině pro tvorbu Akčního plánu.

Akční plán je naplňován jak finančními, tak nefinančními nástroji. Podpora Akčního plánu bude i v období 2017–2018 financovaná v největší míře z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Nelze však zapomínat ani na národní dotační tituly, které výši své alokace podle propočtu MMR odpovídají zhruba 1/3 až 1/2 alokace ESIF na dané období. Významnými aktéry v rozvoji regionů jsou také kraje a obce. Při naplňování některých aktivit je významná také role soukromých subjektů.

[MMR, tisková zpráva z 16. 1. 2017]

Významný úspěch ČR: Předběžné podmínky již čerpání evropských fondů neohroží

Evropská komise potvrdila splnění všech 39 předběžných podmínek nutných pro nárokování prostředků z evropských fondů pro Českou republiku.

„Zavedení tzv. předběžných podmínek patřilo k jedné z klíčových změn při přípravě programového období 2014–2020, které Evropská komise promítla do nařízení pro evropské fondy. Jsem ráda, že nyní má Česká republika všechny tyto podmínky splněny. Konečně se můžeme plně soustředit jen a jen na kvalitní projekty a čerpání samotné,“ uvedla ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová.

Předběžné podmínky pokrývají rozsáhlé oblasti. Za nejvýznamnější lze považovat např. oblast účinné veřejné správy, veřejných zakázek, životního prostředí či energetiky, ale i zavedení cíleného plánování v oblasti školství či výzkumu a vývoje, a řadu dalších. Většina předběžných podmínek má charakter požadavku na vytvoření ucelené strategie v jednotlivých oblastech (silniční a železniční doprava, vzdělávání, vodní hospodářství apod.) nebo přijetí zákonů regulujících oblasti důležité pro čerpání z fondů EU (například zákon o zadávání veřejných zakázek, úprava procesu hodnocení vlivů staveb na životní prostředí tzv. EIA) či požadavky na zajištění dostatečných odborných personálních kapacit (například zákon o státní službě). Nesplnění předběžných podmínek Českou republikou by znamenalo pozastavení či neposkytnutí plateb na oblasti, kde nebyly závazky na splnění dodrženy.

Za plnění každé předběžné podmínky odpovídala k tomu určená instituce (většinou se jednalo o ministerstva), závazky České republiky byly jasně formulovány již v Dohodě o partnerství. Koordinaci naplnění předběžných podmínek a komunikaci na národní úrovni i vůči Evropské komisi zajišťovalo Ministerstvo pro místní rozvoj. Vzhledem ke složitému procesu plnění a verifikace ze strany Evropské komise je to pro Českou republiku obrovský úspěch.

[MMR, tisková zpráva z 13. 2. 2017]